

ประโยค ป.ธ. ๙
แปล ไทยเป็นมคอ
สอบ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

๑. เมื่อท่านผู้บำเพ็ญเพียรนั้น พากเพียรพยายามอยู่อย่างนั้น ถ้าความขัดข้องใจนั้น ระงับลงได้ไซ้ร้ นั่นเป็นการดีนักแล หากระงับไม่ได้ไซ้ร้ ทีนี้ ธรรมข้อใด ๆ ของบุคคลนั้น เป็นส่วนที่เรียบร้อย หมคจด ยามระลึกถึงเข้า นำความปลาบปลื้ม(เลื่อมใส) มาให้ พึงตามระลึกถึงธรรมข้อนั้น ๆ เอาไว้แล้ว กำจัดความอาฆาตออกไปเสียเถิด ฯ

ความจริง สำหรับคนบางคน กายสมาจารอย่างเดียว เป็นส่วนที่เรียบร้อย ฯ แลความที่กายสมาจารของเขาเรียบร้อย (ยาม)เมื่อเขาทำวัตรปฏิบัติ เป็นอันมากอยู่ คนส่วนมาก รับรู้กันทั่ว ฯ ส่วนวชิสมาจารและมโนสมาจาร เป็นส่วนที่ไม่เรียบร้อย ท่านผู้บำเพ็ญเพียร ก็อย่าใส่ใจถึงส่วนที่ไม่เรียบร้อย เหล่านั้นของเขาเลย พึงคิดถึงเฉพาะส่วนที่เรียบร้อยทางกายสมาจารอย่างเดียว (ก็พอ) ฯ สำหรับบางคน เฉพาะวชิสมาจารเท่านั้น เป็นส่วนที่เรียบร้อย ฯ และความเรียบร้อยแห่งวชิสมาจารของเขา คนส่วนใหญ่ รับรู้กันได้ ฯ เพราะว่า ตามปกติ เขาเป็นคนฉลาดในการปฏิสังขาร ละเอียดอ่อน คุยสนุก ทำให้ผู้ฟัง บันเทิงใจ โบกหน้าเอิบอิม ทั่วทุกายก่อน เอื้อนเอ่ยธรรมด้วยเสียงไพเราะ บรรยาย ธรรมด้วยบทพยัญชนะอันกลมกล่อม ฯ ส่วนกายสมาจารและมโนสมาจาร ของเขา ไม่เรียบร้อย(เอาเสียเลย) ท่านผู้บำเพ็ญเพียร อย่าสนใจส่วนที่ไม่เรียบร้อย เหล่านั้นของเขา พึงคิดถึงเฉพาะแต่ความเรียบร้อยทางวชิสมาจารอย่างเดียว ฯ สำหรับบางคน มโนสมาจารอย่างเดียวเท่านั้น เป็นส่วนที่เรียบร้อย ฯ และความเรียบร้อยแห่งมโนสมาจารของเขานั้น เป็นสิ่งที่ปรากฏชัดเจนแก่ คนทั่วไปในกิจกรรมทั้งหลายมีการไหว้พระเจดีย์เป็นต้น ฯ อันที่จริง ผู้ใด มีใจไม่สงบ ผู้นั้น จะไหว้พระเจดีย์ก็ตาม ดันโพธิ์ก็ตาม พระเถระทั้งหลาย ก็ตาม ย่อมไม่ตั้งใจไหว้ นั่งใจลอยบ้าง นั่งง่วงเหงาหาวนอนบ้าง ในโรง ฟังธรรม ฯ ส่วนผู้ที่มีจิตใจสงบ ย่อมปลงใจลงไหว้โดยเคารพ เจียรโศดสดับ

ทำให้เป็นของมีความสำคัญ ทำให้ชัดเจนถึงใจที่เลื่อมใสออกมาทางกายบ้าง ทางวาจาบ้าง ฟังธรรม ๆ สำหรับบางคน (ที่)มโนสมาจารอย่างเดียว เป็นส่วนที่ เรียบร้อย (แต่)กายสมาจารและวจีสมาจาร เป็นส่วนที่ไม่เรียบร้อย ข้อมมีด้วย ประการฉะนี้ ๆ ท่านผู้บำเพ็ญเพียร ก็อย่าใส่ใจถึงส่วนที่ไม่เรียบร้อยเหล่านั้น ของเขา ฟังระลึกเฉพาะแต่ส่วนที่เรียบร้อยทางมโนสมาจารอย่างเดียวก็พอ ๆ

๒. อันที่จริง กรีชรูป ก็เป็นอารมณ์ที่ท่านผู้บำเพ็ญเพียรนั้นก้าวล่วงเสีย ได้แล้ว ด้วยอำนาจรูปาวจรจุดถกฉาน แต่เพราะว่า แม้กสิณรูป ก็มีส่วนเทียบ ได้กับกรีชรูปนั้นอยู่นั่นเอง เพราะเหตุนี้ เธอจึงใคร่จะก้าวล่วงกสิณรูปนั้นเสีย อีก ๆ ถามว่า ก้าวล่วงอย่างไร ๆ ตอบว่า เปรียบเหมือนนุรุชผู้กลัวงู ถูกงูใน ป่าไล่เอา ก็(วิ่ง)หนีโดยเร็ว เห็นใบตาลมีลายเป็นรอย หรือเถาวัลย์ หรือเชือก หรือรอยดินแตกกระแหงก็ดี ในที่ที่หนีไปแล้ว ก็กลัว ก็หวาดสะอุ้ง ไม่อยากมอง เห็นมันเลยทีเดียว ฉันทใด อนึ่ง เปรียบเสมือนนุรุชผู้อยู่ในบ้านเดียวกันกับคนที่ เป็นศัตรูกัน ผู้คอยทำความเสียหายให้ ถูกเขาข่มเหงเอา ด้วยการกระทำต่างๆ เช่น ทำร้ายเอา จับมัด และเผาบ้าน ก็ไปบ้านอื่นเพื่ออยู่ พบคนที่มิรูปร่างเท่า เสียงเหมือน (หรือ) ทำทางคล้ายคลึงกันกับคนที่เป็ศัตรู ในหมู่บ้านนั้นเข้า ก็กลัว ก็ผวา ไม่อยากมองเห็นเขาเลยทีเดียว ฉันทใด ๆ นี่เป็นการเทียบคำอุปมา ในข้ออุปไมยที่ว่ามานั้น ๆ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๙

แปล ไทยเป็นมคธ

๑. ตตฺสเสวํ ฃฃุยโต วายมโต สเจ ตํ ปฏฺฐิฃฃ วุปลสมมุติ อิจฺเจตํ กุสลํ โน เจ วุปลสมมุติ อถ โย โย ฃมฺโม ตตฺส ปุคฺคตตฺส อฺปสนฺโต โหติ ปรีสุทฺโธ อนุสฺสริยมาโน ปสาทํ อวาทิ ตํ ตํ อนุสฺสริตฺวา อามาโต ปฏฺฐิวิเนตฺวาปิ ฯ

เอกจฺจตฺส หิ กายสมาจาโรว อฺปสนฺโต โหติ ฯ อฺปสนฺตภาโว จตฺส พหุํ วตฺตปฏฺฐิตฺติ กโรนตตฺส สพฺพชนเนน ฉายติ ฯ วชิสมาจารมโนสมาจารา ปน อฺวฺปสนฺตา โหนฺติ ตตฺส เต อจินฺเตตฺวา กายสมาจารวุปลโมเยว อนุสฺสริตฺวาปิ ฯ เอกจฺจตฺส วชิสมาจาโรว อฺปสนฺโต โหติ ฯ อฺปสนฺตภาโว จตฺส สพฺพชนเนน ฉายติ ฯ โส หิ ปกฺติยา จ ปฏฺฐิสฺนถารกุสลโหติ สขิลโส สุขสมฺภาโส สมฺมอทโก อุตฺตानมฺโข ปุพฺพภาสี มธฺเรน สเรน ฃมฺมํ โอสารเถติ ปรีมณฺฑเลหิ ปทพฺพชฺชเนหิ ฃมฺมกถํ กเถติ ฯ กายสมาจารมโนสมาจารา ปน อฺวฺปสนฺตา โหนฺติ ตตฺส เต อจินฺเตตฺวา วชิสมาจารวุปลโมเยว อนุสฺสริตฺวาปิ ฯ เอกจฺจตฺส มโนสมาจาโรว อฺปสนฺโต โหติ ฯ อฺปสนฺตภาโว จตฺส เจตฺยวณฺทนาทีสุ สพฺพชนสฺส ปากโฏ โหติ ฯ โย หิ อฺวฺปสนฺตจิตฺโต โหติ โส เจตฺยํ วา โภชํ วา เถเร วา วณฺทมาโน น สกฺกจฺจํ วณฺทติ ฃมฺมสฺสวณฺมณฺฑเป วิกฺขิตฺตจิตฺโต วา จปฺลาปนฺโต วา นิสิตฺติ ฯ อฺปสนฺตจิตฺโต ปน โอกปฺเปตฺวา สกฺกจฺจํ วณฺทติ โอิหิตโสโต อฏฺฐิํกตฺวา กาเยน วา วาจา ย วา จิตฺตปฺปสาทํ อวิกโรนฺโต ฃมฺมํ สฺขณาติ ฯ อิติ เอกจฺจตฺส มโนสมาจาโรว อฺปสนฺโต โหติ กายวชิสมาจารา อฺวฺปสนฺตา โหนฺติ ตตฺส เต อจินฺเตตฺวา มโนสมาจารวุปลโมเยว อนุสฺสริตฺวาปิ ฯ

๒. ตตฺส กิณฺจาปี รุปาวจรจตฺตชฺชฃานวเสน กรชฺชรูปี อติกฺกนฺตํ โหติ อถ โข กสิณฺรูปมฺปิ ยสฺมา ตปฺปฏฺฐิภาคเมว ตสฺมา ตมฺปิ สมตฺติกมิตฺตกาโม โหติ ฯ กถํ ฯ ยถา อหิํทฺริโก ปรีโส อรณฺญเณ สปฺเปน อนุพฺนฺโธ เวเคน

ปลายิตฺวา ปลาตภูจฺจเน เลขาจิตฺตํ ตาลปณฺณํ วา วลฺลํ วา รชฺชํ วา ผลิตาย
วา ปน ปจฺจเว ยถา ผลิตนฺตรํ ทิสฺวา ภายเตว อุตฺตสฺเตว เนว นํ ทกฺขิตฺตกาโม
โหติ ฯ ยถา จ อนตฺตการินา เวยฺยปริเสน สทฺธิ อเอกาเม วสฺมาโน ปฺริโส
เตน วรพฺนุชเคหชฺฌาปนาทีหิ อูปทฺทโต อญฺญํ คามํ วาสตถาย คณฺตุวา
ตตฺตริปี เวยฺยรินา สฺमानรูปสทฺทสมฺมาจาร์ ปฺริสํ ทิสฺวา ภายเตว อุตฺตสฺเตว เนว
นํ ทกฺขิตฺตกาโม โหติ ฯ ตตฺตริทํ โอปมฺมสํสฺนทหนํ ฯ
